

ÖREBRO KONSTHALL

LINA BJERNELD

SUSANNA JABLONSKI

26 MARS - 29 MAJ

KONSTHANDLEDNING

för pedagoger och andra intresserade

FÖR VEM?

Denna konsthandledning riktar sig till lärare som besöker Örebro konsthall tillsammans med elever, föräldrar som besöker Örebro konsthall tillsammans med sina barn eller till den besökare som vill ha en överblick av en utställning eller fler ingångar till konstupplevelsen. Du kan besöka Örebro konsthall på egen hand med olika grupper, och då hoppas vi att denna konsthandledning kan vara till hjälp. Vill ni boka en visning eller en visning följd av skapande utifrån utställningen så kan ni göra det på vår hemsida: www.orebro.se/konsthallen/bokavisning

VAR?

Örebro konsthall är en kommunal konsthall som visar samtida konst. Det är fri entré och det är öppet för alla. För kommunala skolor och friskolor i Örebro är även bokade visningar och skaparverkstäder kostnadsfritt. För företag eller skolor utanför Örebro kommun, debiterar vi en avgift på 600 kr för visningar dagtid.

Örebro konsthall förvaltar kommunens konstsamling som i dag består av ca 8 300 konstverk. Dessa är till största delen utlånade till kommunens alla verksamheter och omkring 300 konstverk är placerade utomhus.

VARFÖR?

Förhoppningen är att konsthandledningen ska vara en ingång till konstupplevelsen och bidra till ett fördjupat möte med konsten. Konsthandledningen kan fungera som ett underlag inför, under och efter utställningsbesöket. Vi håller i visningar där besökarnas egna reflektioner och tankar ges utrymme samtidigt som vi ger en fördjupad förståelse av konsten. I vår ateljé har vi skapande arbete utifrån de aktuella utställningarna. Vårt förhållningssätt till konsten är undersökande, nyfiket och öppet. Utgångspunkten är att mötet med konsten ska kunna vara en ögonöppnare och bidra till att bredda perspektiven och vår syn på tillvaron. Vi hoppas på ett lustfyllt besök!

INFÖR BESÖKET

För att besöket på Örebro konsthall ska bli så bra som möjligt, vill vi ge några råd om vad man ska tänka på när man är här.

Fotografering är tillåten men undvik blix. Det är däremot inte tillåtet att röra vid konstverken. Konsthallen haren huvudentré med ramp, entoalett för besökare med nedsatt rörelseförmåga och hörslina. Skötbord finns inne på Kulturkvarteret.

Det finns krokar och hatthylla där man kan hänga av sig ytterplagg och väskor. Att besöka konsthallen är kostnadsfritt och våra öppettider för allmänheten hittar du nedan.

ÖPPETTIDER

Måndag stängt

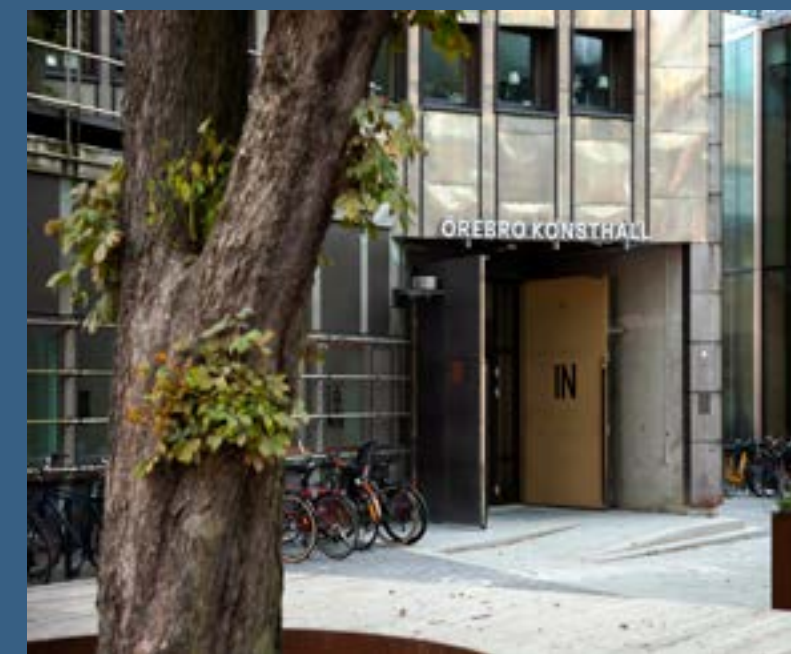
Tisdag–torsdag 11–18

Fredag 11–16

Lördag–söndag 11–15

Konsthallen är sedan hösten 2021 en del av Kulturkvarteret tillsammans med Stadsbiblioteket, Kulturskolan, konserthuset och delar av Karolinska gymnasiet.

Du hittar oss på Nygatan 7 i det före detta riksbankshuset.

SAMTIDSKONST – VAD ÄR DET?

Samtidskonst är nutida konst som förhåller sig till vår samtid i någon mening. Ofta är konstens idé och innehåll viktigare än materialet och tekniken som konstnären använder sig av. Därför ser man ofta blandade uttryck så som måleri, teckning, grafik, fotografi, installation, performance och videokonst.

Gränserna för vilka material som kan användas inom konsten förflyttas ständigt liksom gränserna för vad konst är eller kan vara. Konst behöver inte vara estetiskt tilltalande, den kan lika gärna vara provocerande, ful och grotesk. Samtidskonsten speglar och kommenterar vårt samhälle, ställer frågor och får oss ibland att se med nya ögon på tillvaron.

I äldre eller traditionell konst är materialet och tekniken av större betydelse än inom samtidskonsten. Förut var man som konstnär ofta målare eller skulptör och hade därmed sin tillhörighet inom en viss konstgenre. Idag föregår idén ofta valet av material och uttryck.

Rummets betydelse är stor inom samtidskonsten. Det finns verk som är skapade för en utvald plats och konstnären har ofta en tanke med var och hur konsten visas upp. Det är inte längre bara konstverket i sig som är av betydelse även rummet, omgivande miljö och andra människor som finns på plats samtidigt. Allt påverkar vår upplevelse av konsten.

Ofta är samtidskonsten mer relationell och inkluderar betraktaren i verket. Betraktarens upplevelse är lika viktig som konstnärens avsikt och det finns ingen tolkning som är rätt eller fel. Tidigare var den essentiella uppfattningen att konstverket i sig var det konstnärliga värdet. Idag är det allt fler som menar att konsten blir till i mötet med en betraktare. Det fina med konsten är att den är öppen för tolkning och att alla upplever konst på olika sätt. Vi är olika individer och har skilda erfarenheter och kunskaper med oss vilket gör att ingen konstupplevelse är identisk med någon annan.

BLUET

Bluet är ett möte mellan Lina Bjernelds målningar och Susanna Jablonskis skulpturer. Två konstnärskap som förenas av att förmedla och spegla existentiella tillstånd bortom språket och som genom sina respektive praktiker för dialog med rum och platsers ursprung.

Där Bjernelds figurativa målningar skildrar psykologiska skeenden skapar Jablonski skulpturala poetiska ögonblickssituationer av varandet. Med avstamp i byggnadens historia som bank, närmar sig Jablonski och Bjerneld i utställningen Bluet frågor om tid, ägande och värde. Vi möter ett urval av äldre och nyproducerade verk som tillsammans förvandlar rummen till visuella klangrum. En duett i blått.

I Bjernelds nya målningar undersöker hon bilder som speglar olika tillstånd som att ha pengar eller avsaknad av pengar skapar. Människovärde sätts i relation till det abstrakta i pengars natur och dess sammanbundenhet med makt och frihet.

I Jablonskis skulpturala värld förs material av olika betydelsebärande karaktär samman till nya entiteter, somliga både bokstavligt och bildligt bärandes på varandra. I sin praktik använder hon ofta objekt och material med tidigare förutbestämda värden för att genom verken ifrågasätta hur vi värderar vår omgivning.

Det förflutna, såsom det formas och transformeras genom tiden bärs fram av dessa olika materialiteter. Skulpturerna för ett pågående samtal med historien och det självbiografiska såväl som med varandra och platsen de intar.

Denna konsthandledning fokuserar på tre tematiska spår. Det första spåret handlar om värde som visar sig både materiellt och i konsthallens historia som riksbankshus. Det andra spåret är den kollektiva och privata historien. Till sist har vi den blåa färgen som binder ihop utställningen och agerar röd tråd genom de båda konstnärernas verk.

KONSTNÄRERNA

Lina Bjerneld (1979) bor och verkar i Stockholm. Hon examinerades 2008 från Kungliga Konsthögskolan i Stockholm där hon för närvarande arbetar som lektor. Senaste utställningar innefattar Bonniers konsthall och en solopresentation på Konstakademien. Hon finns bland annat representerad i samlingar på Moderna Museet och Malmö Konstmuseum. Bjerneld arbetar parallellt med forskningsprojektet Institutet av reproducerbarhet finansierat av KKH.

Susanna Jablonski (1985) bor och verkar i Stockholm. Hon tog sin masterexamen i frikonst vid Kungliga Konsthögskolan i Stockholm 2017. Susanna Jablonski har ställt ut i en rad kontexter, både som konstnär och som ljudkompositör, bland annat på Kalmar Konstmuseum, Bonniers Konsthall, Revolver Galeria, Lima, Luleåbiennalen (2020 & 2018) och Marabouparken konsthall. Hon finns representerad i Moderna Museet och Statens konstråds konstsamlingar.

DEN BLÅA FÄRGEN

Blått är en av grundfärgerna i det klassiska färgsystemet och en färg som tillskrivits många olika innebörder och fungerat som symbolbärare genom konsthistorien. Den blåa färgen har förknippats med naturen, med havet och himlen och därmed också det gudomliga. Blått har använts som en färg för att symbolisera kunglighet och viktiga personer, men även sorg, svärmod och depression. Blått har också brukat anses vara synonymt med vilsamhet och drömlighet.

Länge skapades det blåa pigmentet *ultramarin* från mineralen lapis lazuli och var därför mycket dyrt att framställa. Det ansågs faktiskt så värdefullt under renässansen och barocken att i den kristna, västerländska kulturen var det blåa pigmentet reserverat enbart för avbildningar av jungfru Maria. Under 1800-talet utvecklades färgen *preussisk blå* som bland annat Pablo Picasso använde sig flitigt av under den tid i hans konstnärskap som kom att kallas *den blå perioden*. Denna period präglades av att Picasso under en lång sorgperiod målade nästan uteslutande

motiv i blåa nyanser, som en följd av att ha mist en nära vän. Under mitten av 1900-talet fick den blåa färgen återigen fokus inom konsten då den franske konstnären Yves Klein producerade en variant av ultramarin som han patenterade och gav namnet *International Klein Blue (IKB)* - en färg som kom att bli hans signum under hela hans konstnärskap.

En annan konstnär som gjorde den blåa färgen till en betydande del av sitt konstnärskap var Marc Chagall. Flera av hans målningar går i blåa nyanser där blått symboliserar drömsekvenser och drömlika tillstånd. Bjerneld och Jablonski delar tidiga minnen av möten med Marc Chagalls målningar, långt innan de hade ett begrepp om konst. Bjerneld såg *Gubben och Geten* (1930) på Moderna museet som tonåring och i Jablonskis föräldrahem hängde en reproduktion av *Le Grand Cirque* (1956). Bland utställningens verk ser vi både ett personligt samtal med Marc Chagall men också liknande intuitiva uttryck och känslotillstånd som finns i många av hans motiv.

Monumentalmålningen Himlavalvet är det första verk som möter besökaren i utställningen. Målningen kom till genom en vilja att jobba med ett motiv utan fasta förhållanden och för Bjerneld blev det en anledning att lyfta blicken från marken mot himlen.

Verkets motiv är inspirerat av den italienska, tidiga renässanskonstnären Piero della Francesca, och är en återgivning av en detalj i hans fresk *Konstantins seger i slaget vid Ponte Milvio*. Himlen har fyllts av vimplor, flaggor, spjut och trumpeter. I den övre delen av verket är målningen ljusare och lite lättare i kontrast till den nedre, mörkare delen med tjocka lager färg och tyngd. Här ställs vår föreställning om den blå himlen som drömlig, oskyldig och oändlig mot de grova färglagrena som påminner oss om det fysiska i målningen och kanske till och med plockar ner oss på jorden igen.

I målningen kan den uppmärksamme även hitta instoppade sedlar. Sedlarna som så lättillgängligt sticker ut ur målningen väcker frågor om begär och drömmar - att vara rik, att ha råd att leva det liv man önskar eller att kunna delta i samhället kan för många vara en utopisk dröm.

Längre in i utställningen hänger två målningar där färgen blå får en annan betydelse än det himmelska och drömlika. Målningarna heter *En tunn tråd* och *Utan titel* och motiven skildrar två sidor av sorgetillstånd.

I den ena målningen ser vi två nedstämda personer. Bilden går helt i blåa nyanser och färgen blå som en sorgens färg blir påtaglig i bilden. Motivet pekar på behovet av tröst och personerna i bilden har varandra att luta sig mot i en tung känsla.

I den andra målningen ser vi istället en person med händerna för ansiktet, ensam och liggandes på golvet. Till skillnad från *En tunn tråd* har målningen *Utan titel* helt och hållet avsaknad av blått. Tillvaron för personen med händerna för ansiktet verkar fullkomligt färglös.

De två motiven visar sorg i två ytterligheter och skildrar kontrasten mellan att dela sin sorg med någon och att känna sig ensam i sin sorg. Båda bilderna har en tung känsla över sig men de visar också hur viktiga vi kan vara för varandra i svåra situationer och talar till den mänskliga längtan efter samvaro och gemenskap.

VÄRDE OCH MATERIALITET

Byggnaden som inrymmer Örebro konsthall uppfördes 1987 som det nya riksbankshuset i Örebro. Idag finns flera arkitektoniska detaljer kvar, som exempelvis pelare, golvdetaljer och bankvalv, och spåren berättar om den tidigare verksamheten i huset. Sedan byggnaden bytt verksamhet har också en viss värde-transformation ägt rum. De valv som tidigare rymt föremål av monetärt värde - guld, pengar och värdepapper - har nu fyllts med konstnärligt värde i form av skulpturer, berättelser och målningar. Där Jablonskis verk tar avstamp i material och värde handlar Bjernelds målningar mer om makthierarkier och vad det innebär att ha pengar eller att vara utan i dagens samhälle.

Utanför det gamla bankvalvet står en skulptur i cirkulärt formad mässingsplåt med bredd anpassad efter längden på de pappershanddukar som pressats samman inom cirkeln. Pappershanddukar är vanliga på offentliga platser och toaletter och ett material som vi är ovana att se i utställningar. Materialet skiljer sig

dock inte så mycket från det papper som sedlar tillverkas av. Skillnaden är att pappret i sedlarna får ett värde efter valutans tryck medan pappershanddukarna används som skräp.

Här leker Susanna Jablonski med hur vi värderar materialitet och föremål runt omkring oss. Pappershandduken blir det framträdande materialet i verket och volymen pappersnäsdukar bestämmer storleken på ramen i det betydligt dyrare materialet mässing. Genom att plocka in pappershanddukarna i konsten gör Jablonski ett försök att få materialet omvärderat. Kommer vi att se pappershanddukarna som skräp framöver eller har vi med oss konstens värdeskiftning i bakhuvudet?

I bankvalvet har Susanna Jablonski fyllt golvet med jord och längst in i valvet visas ett kort videoverk där man kan se en vilande duva. I detta bankvalv förvarades förr guld, pengar och värdepapper och banken lät dem växa i valvet. Jorden som Jablonski plockat in är ett material direkt från

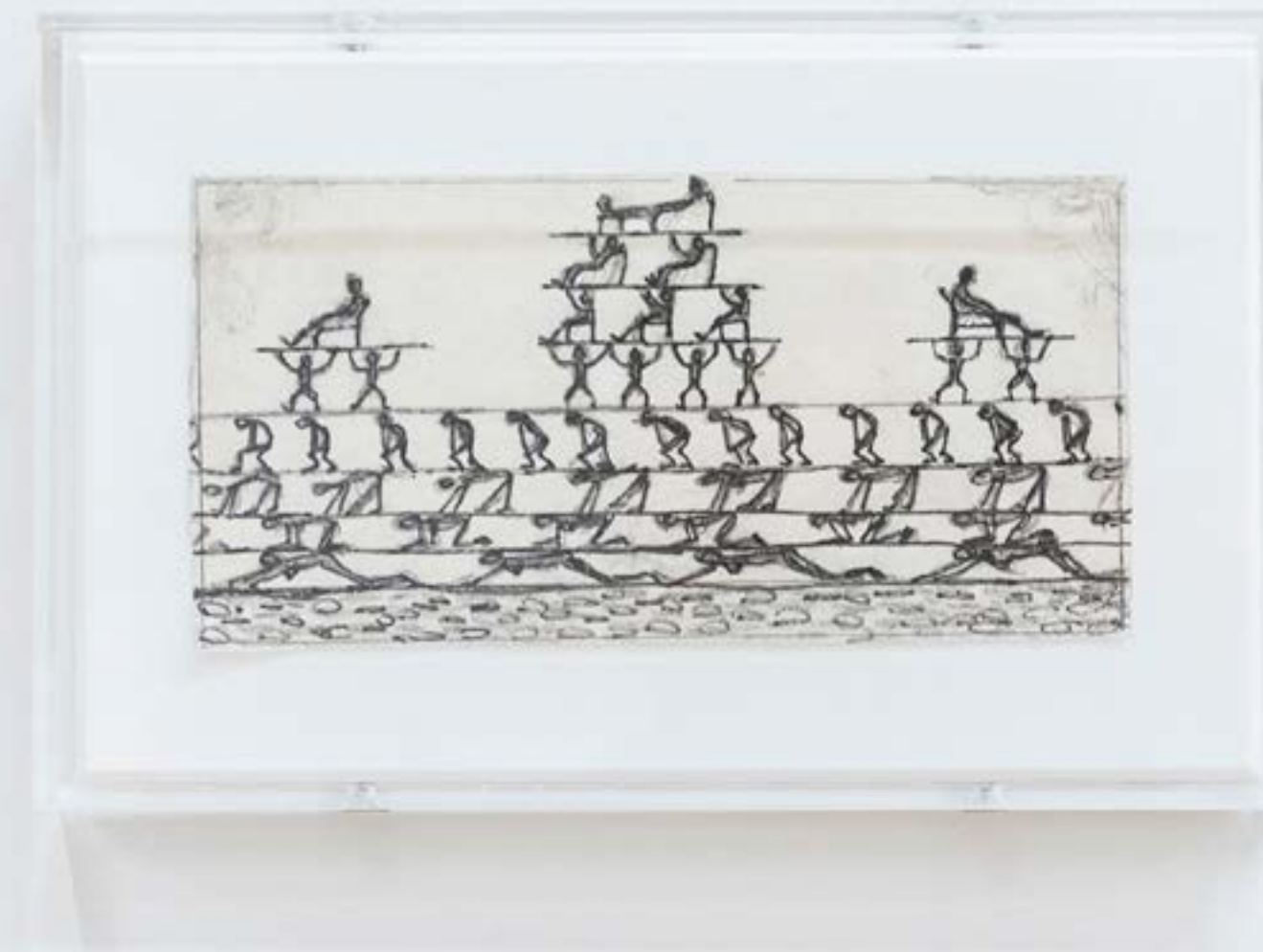
naturen och kan förhoppningsvis hålla något växande liv, annat än valuta av olika slag. Duvan är en fågel som rör sig mycket i stadsrummet och ofta i grupp. Precis som vi människor trivs den på stadens samlingsplatser och torg, och duvor brukar även ses hålla till vid just banker och så även vid detta hus. Duvan, som brukar ses som en oönskad invånare i staden, får i videoverket här komma in i det rum där byggnadens mest dyrbara föremål förvarats. Med både jorden och naturen arbetar Jablonski med en värdeskiftning och ifrågasätter ännu en gång våra värderingar och vår syn på olika material.

I flera av Lina Bjernelds verk ser vi referenser till bankens historik, både i form av pengar men också i titlar som *Tillgång till världen*, som anspelar på ekonomiska tillstånd i samhället och vad det kan innebära att ha pengar eller inte. Ofta likställer vi att ha pengar med att ha tillgång till världen och många gånger ser det även ut så i praktiken. Förutom sedeln i målningen *Himlavalvet* finns sedlar avbildade i flera målningar. Vissa sedlar är verklighetstroga medan andra har en lite annorlunda utformning.

I den södra utställningssalen hänger tre, små teckningar bakom plexiglas med titlarna *Sedel I*, *Växel* och *Sedel II*. Ett av motiven föreställer en abstrakt sedel och i de andra motiven har Bjerneld intresserat sig för den makthierarki som pengar kan innebära i ett samhälle. Sedlarnas motiv är utformade som pyramider. I bildens nedre kant ser vi figurer som ansträngt står på knäna och ju högre upp i teckningen vi tittar desto mer avslappnade och fria är figurerna.

Sedlarna visar ett tydligt maktperspektiv och om man föreställer sig att de som har minst pengar är längst ner och de med mest pengar längst upp, får gestalterna i pyramidens botten bära vikten av hela systemet och pressas ihop under tyngden.

Verket väcker också frågor om hur svårt det är att delta i dagens samhälle för den som inte har pengar. Att söka gemenskap, delta och bidra till ett större sammanhang är ett djupt mänskligt behov som kan bidra till utanförskap och psykisk påfrestning om det inte uppfylls, utöver de konsekvenser det innebär för det vardagliga livet och nödvändigheterna.

TIDEN OCH KOLLEKTIV HISTORIA

I utställningen finns verk som lyfter personliga såväl som kollektiva berättelser och perspektiv på historien.

I Susanna Jablonskis verk *The Orchestra* ser vi fristående föremål av glas som hänger från taket och utgör en svävande mobil. Färgade former av instrument och händer samsas i verket och med titeln som ledord kan vi se en ensemble växa fram ur luften. Verket har formen av en halvmåne, precis som vi är vana att se musikernas placering i en symfoniorkester på scen. Glasformerna rör sig försiktigt i luften men händerna och instrumenten nuddar aldrig vid varandra. Det är en magiskt svävande och ljudlös orkester vi möter.

I detta verk har Susanna Jablonski tagit avstamp i en målning av konstnären Marc Chagall, närmare bestämt *Le Grand Cirque*. Denna målning har utgjort en tidig konstupplevelse för Jablonski och genom att låna element ur Chagalls målning ställer hon sig bredvid honom i en ansats att kommunicera genom tiden och konsten.

Marc Chagall presenteras ofta som en judisk konstnär trots att han aldrig uttalat arbetat med motiv kopplat till religion eller kultur. Susanna Jablonski vars farföräldrar kom till Sverige som förintelseöverlevare hittade en gemensam nämnare i sin egen och i Chagalls konst i vad det kan innebära att förhålla sig till ett judiskt arv och en privat och kollektiv historia inom konsten.

Inom delar av judendomen, liksom många andra religioner, anser man människan i konsten vara en representation av gud och avbildning av människor är därför förbjudet. Marc Chagall har målat flertalet personer i sina verk, men ingen människa är fullbordad. I *Le Grand Cirque* kan man till exempel se en gestalt med svävande huvud, en akrobat med tre tår och händer med bara fyra fingrar. I Jablonskis verk har de fyrfingrade händerna följt med in i hennes orkester.

I utställningens innersta rum står två skulpturer som bär på en historia från Karlshäll, i Luleå. I Karlshäll stod två byggnader som gått under

namnet Tyskmagasinen för att de uppläts till Tyskland under andra världskriget. Under 2016 brändes de båda byggnaderna ner till grunden och de arkitektoniska bevisen för att Sverige trots allt inte varit neutralt under kriget, förstördes därmed också. Platsen står idag tom utan information.

För Susanna Jablonski blev detta en viktig pusselbit både för hennes personliga historia och vår kollektiva historia och kanske till och med bilden av Sverige som ett neutralt land.

I stället för magasinen fann hon objekt av sammansmälta material som likt fossiler lämnades kvar efter branden och som nu blivit en del av Susannas skulpturer. Genom skulpturerna får händelsen det monument som den saknar i Karlshäll och fossilen får berätta historien genom de spår som branden lämnat.

Skulpturerna är utformade efter textila draperingar hämtade från traditionen om att täcka offentliga monument med tyg innan de invigs. När byggnaderna i Karlshäll inte längre har någon fysisk form får den generiska formen av ett ännu ej avtäckat monument stå som platshållare.

FÖRSLAG PÅ EGET SKAPANDE OCH DELTAGANDE

För barn:

Gör din egen flagga

Det första verket du möter i utställningen Bluet är en stor målning med flaggor som lyfts mot himlen och även längre in i utställningen går det att hitta flaggor i verken. En flagga kan stå för ett land, en familj eller någonting som en grupp människor tror på tillsammans. Vissa flaggor används för att signalera och kommunicera på håll som till exempel på båtar eller som att använda en vit flagga som en fredssymbol. Vad skulle du vilja att din flagga symboliserade om du skapade en egen? Och hur skulle du vilja att den såg ut?

Skapa med fönsterfärg

I utställningen finns ett verk med färgade glasdelar som hänger fritt i luften. Bitarna föreställer händer och instrument som svävar tillsammans som en orkester i en mobil. Med fönsterfärg kan vi skapa egna glasliknande former att hänga upp och låta ljuset sprida sina färger genom. Rita sammanhängande former med fönsterfärgen på en slät yta, exempelvis en plastmapp, och låt den torka. Dra loss delarna från plasten och sy en tråd igenom dem. Häng upp dem på en pinne eller ståltråd och skapa en egen mobil.

För unga:

Måla i blåa nyanser

Har du provat att skapa en bild av en enda färg? I utställningen finns den blåa färgen med i genom nästan alla verk och även i utställningstiteln Bluet. Utgå från avsnittet om den blåa färgen här i konsthandledningen och Inspireras av målningarna och den blåa färgen i utställningen. Prova att måla helt i blått med bara ljusare eller mörkare nyanser. Använd gärna akrylfärg då den täcker bra om man vill måla över nyanser. Vill du hellre använda vattenbaserad färg är det bra att tänka på att fylla pappret med ljusa nyanser i de första lagren eftersom vattenfärgen inte är lika täckande som akrylfärg. Experimentera fram ett landskap, en känsla eller kanske ett porträtt helt i blått och låt de mörkare och ljusare nyanserna visa skuggor och ljus i bilden.

Gör din egen valuta

Konstnären Lina Bjerneld har i sina verk funderat mycket över hur vi använder pengar och vad ekonomi kan innebära för individen och samhället. En valuta kan vara baserad på en viss mängd av ett material, till exempel guld, men den kan också baserad på efterfrågan och hur många som vill köpa den. Vad skulle du vilja att en valuta baserades på om du skapade din egen? Vad är värdefullt för dig och kan en valuta baseras på något annat än värdefulla material? Kan man skapa en känslomässig valuta? Hur skulle den i så fall fungera och se ut?

VISNINGAR

Visningar på Örebro konsthall är kostnadsfria för alla förskolor och skolor i Örebro kommun. För skolor i andra kommuner, folkhögskolor och högskolor tar vi en avgift på 800 kronor per visning. Vill du boka en visning kan du göra det på vår hemsida:

www.orebro.se/konsthallen/bokavisning

Har du frågor är du välkommen att maila: konsthallen@orebro.se

ÖREBRO KONSTHALL

Besök oss på: Örebro konsthall, Nygatan 7, 702 11 Örebro

Instagram: [@orebrokonsthall](https://www.instagram.com/orebrokonsthall)

Facebook: [facebook.com/konsthallen](https://www.facebook.com/konsthallen)

VARMT VÄLKOMNA

att möta och lära mer om konsten

